

► TEMA

Drets lingüístics

La sostenibilitat lingüística es veu amenaçada tant en l'entorn immediat com a escala internacional. Una nova iniciativa reclama l'adopció formal d'una Declaració Universal de Drets Lingüístics com la promulgada a Barcelona l'any 1996.

El dret a la llengua

♦ Isidor Marí Mayans*

La presentació el dia 11 de juny a Ca n'Alcover, seu de l'Obra Cultural Balear, del llibre *El dret a la llengua* reitera la necessitat de tornar a lluitar 'Per una nova Declaració Universal de Drets Lingüístics amb perspectiva de futur', com diu el mateix subtítol d'aquesta obra col·lectiva, coordinada per Vicenta Tasa i editada per Saldonar.

Efectivament, quan falta tot just un any per al 30è aniversari de la

Declaració Universal de Drets Lingüístics promulgada a Barcelona el juny de 1996, renoven la crida el PEN i el CIEMEN, que van ser els promotors principals d'aquella iniciativa, auspiciada per la UNESCO i convertida, des d'aleshores, en un referent internacional per a la defensa de les llengües amenaçades.

Els textos recollits en aquest volum, resumeixen el procés que va portar a la Declaració de 1996, subratllen els principis més rellevants que s'hi van establir per a la defensa dels drets individuals i col·lectius, apunten les línies que es

poden seguir per a l'actualització d'aquella proposta. I, sobretot, posen en evidència la necessitat urgent d'aconseguir un compromís internacional formal que eviti que una globalització desbocada arribi

a destruir la meitat o més de les llengües del món, tal com ha advertit reiteradament la mateixa UNESCO.

Tant en el context internacional com en el més immediat no hi manquen evidències d'aquesta amenaça contra la sostenibilitat de la diversitat lingüística i cultural. N'és un exemple l'ajornament recent del reconeixement del català, el gallec i el basc com a llengües oficials de la Unió Europea –quan són oficials llengües d'una entitat molt menor, com el maltès o el gaèlic irlandès. I entre nosaltres, malgrat la relativa protecció estatutària de la nostra llengua pròpia, és tan freqüent com lamentable veure com els

poders públics n'afavoreixen l'arraconament, en lloc de promoure'n l'ús plenament normal.

* Membre del Consell Social de la Llengua

► TEMA

Transformacions en el relat històric tradicional

Fontana va definir l'ofici de l'historiador des de l'ètica i la crítica. Però és aquest un ofici amb espai per a les historiadores? Anàlitzem com la perspectiva de gènere transforma la nostra manera d'entendre i reescriure el passat, obrint esquerdes en un relat fins ara incomplet.

I l'ofici de la historiadora?

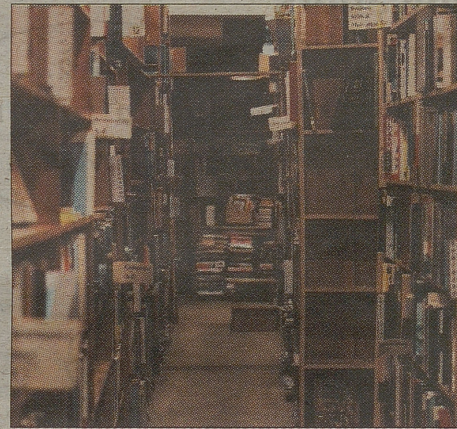
♦ Lucía Álvarez Selva *

Josep Fontana va titular una de les seves obres més influents *L'ofici de l'historiador*, reivindicant l'honestat intel·lectual, el compromís ètic i l'anàlisi crítica com a pilars del treball històric. Tot i això, cal demanar-se: aquest 'ofici' pensat per Fontana incloïa també a les historiadores? O continuava encarnant la figura tradicional, masculina, de

l'intel·lectual que interpreta el passat des d'un saber universal que mai es qüestiona a si mateix?

Des d'una perspectiva de gènere, és imprescindible desarmar aquest model únic d'historiador com a subjecte neutral. Perquè aquesta suposada neutralitat ha estat històricament masculina, blanca i eurocèntrica. Les historiadores feministes han demostrat que no existeix història sense posicionament, i que l'omissió sistemàtica de les experiències de les dones no és casualitat, sinó producte d'una for-

ma de fer història que decideix què és una font i què no, què és digne de memòria i què pot oblidar-se.

La irrupció de les noves metodologies –com la història oral, la microhistòria o la història de les emocions– ha desafiat la rigidesa de l'arxiu tradicional i ha ampliat els marges de l'ofici. La memòria de les dones, els seus relats, les

seves resistències quotidianes, han estat recuperades precisament perquè altres formes de fer història es van atrevir a mirar on abans no es mirava. Així, la historiadora no només practica un ofici: el transforma.

Per això, parlar avui en dia de 'l'ofici de l'historiador' sense qüestionar el seu biaix d'origen és perpetuar una genealogia incompleta. L'ofici de fer història ha de ser també el d'obrir esquerdes, sentir altres veus i reescriure el pas-

sat amb consciència crítica. I allà, les historiadores no només estan incloses: són imprescindibles. Perquè sense elles, la història encara és només la meitat del relat. Ja que sense elles, continuem escrivint en veu incompleta.

* Doctoranda en Història Contemporània.

► TEMA

Compromís solidari

El voluntariat esdevé una via d'expressió i contribució per a les persones jubilades, que troben en l'activitat solidària una nova fita. Des de l'ensenyament de la llengua fins a la recollida d'aliments, la seva dedicació demostra un elogi a la condició humana.

La jubilació o l'elogi del voluntariat

♦ Josep M. Figueres*

L'activitat solidària pren una embranzida amb la incorporació de persones d'edat avançada que tenen forces i esperit per contribuir amb l'acció de suport a l'altre. Mes- tres i professors participen en els programes d'Òmnium –quina iniciativa tan bella i útil–, d'ajuda i

reforç als nouvinguts, vers pares i fills, en l'aprenentatge de llengua, en el gran recapte, vells i joves, s'escampen pels supermercats per facilitar la recollida de queviures pels qui ho necessiten. En trobem arreu: en telèfons de suport que

ofereixen un escalf; consell o simplement una càlida escolta, en l'organització dels viatges dels infants dels camps del Sàhara on hi ha aplegats centenars de milers d'oblidats de la història per l'ambició del Marroc; i Catalunya, amb Andalusia, s'ha convertit en el destí estiuec amb una temperatura més confortable que la fornal que esdevé Tindouf a l'agost... Una legió d'entitats treballen per les persones, per la natura, per la llengua: Plataforma per la Llengua, GOB, OCB... i el fet ens congratula amb la condició humana quan els mitjans fixen la mirada, per essència, en els aspectes negatius, cruels, dramàtics, de la realitat.

Aquesta conducta, generosa, abnegada, silenciosa, és sovint promoguda pels mateixos que la comenten amb amics, i des d'activitats insòlites, preservar construccions de pedra seca, eliminar plantes invasores (al·lòctones) que ofe-

guen les pròpies, recollir plàstics de la mar, fins a les més nobles, ensenyar i ajudar, ens trobem amb un conjunt de persones que mereixen la gratitud social. L'Estat premia, tanmateix, poc, les entitats a les quals reconeix utilitat social, com Creu Roja o Càritas, i als qui les ajuden, amb desgravacions de renda, també minses, però és bo que dels mitjans hom esmenti aquest comportament quan s'acostuma a blasmar els més incívics mentre aquests, silenciosos, passen desapercibuts. Pels qui segur que no passen desapercibuts són pels qui se'n beneficien, tant i tants com n'hi ha, des del suport afectiu contra la solitud en persones grans fins als qui en presons ajuden a alfabetitzar o simplement organitzen un club de lectura. Tots són mereixedors d'un també silenciós aplaudiment.

* Universitat Autònoma de Barcelona

**CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS**

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)